

såsom maximum bestämda understöd af 3,000 kronor, men ett icke obetydligt antal skolor det ringa beloppet af 500 kronor.

Då jag genom nu anförda förhållanden vunnit en ökad öfvertygelse om det verkliga behovet af den förhöjning uti ifrågavarande anslag, hvarom jag vid sistlidne riksdag gjorde framställning, får jag, med hänvisning till ofvan omförmälda motion och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med min deri gjorda hemställan, äran föreslå,

att det ordinarie anslaget till högre skolor för qvinlig ungdom höjes till 100,000 kronor, deraf, i händelse Kongl. Maj:t finner sådant erforderligt, någon mindre del må användas till bekostande af inspektion öfver skolorna eller en del af desamma.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1883.

Alb. Anderson.

N:o 18.

Af Herr Mankell: Angående bränvinstillverkningsafgiften m. m.

Det har varit en glädjande företeelse, att statsinkomsterna under de senaste åren så rikligen influtit, att de icke allenast räckt till att bestrida de beslutade utgifterna, utan äfven att öka statsverkets grundfond, samt dessutom lemna ett betydande öfverskott till fyllande af statsverkets extra behof af utgifter under nästkommande statsreglering.

Belåtenheten med denna företeelse måste dock i någon mån minskas, när man erinrar sig, att skatterna till staten till större delen utgöras af för-

brukningsskatter, som företrädesvis drabba de obemedlade klasserna, hvilka således i främsta rummet fått bära de ökade bördor, som statsverkets växande behof nödvändiggjort. Nämda skatter torde lägst kunna beräknas till två tredjedelar af skatterna till staten. Må hända uppgå de, när öfverskotten öfver de beräknade beloppen medtagas, till närmare tre fjerdedelar deraf.

Vid sådant förhållande skulle man kunnat vänta att, med anledning af statsverkets nysnämnda lyckliga ställning, någon nedsättning i dessa förbrukningsskatter af regeringen blifvit föreslagen, motsvarande åtminstone de förhöjningar i afseende på tullarne och bränvinsbränningsafgiften, som under senare år blifvit gjorda. Att så icke skett, må dock kunna förklaras deraf att statsverkets behof under den närmaste framtiden blifva ovanligt stora med anledning af jordskatternas ifrågasatta afskrifning och de ökade kostnaderna för försvaret, hvadan icke någon af de gamla inkomstkällorna kunnat undvaras.

Men hvad man ur synpunkten af de obemedlade klassernas intressen skulle kunnat fordra, hade dock varit, att icke någon af förbrukningsskatterna blifvit höjd. Detta har dock blifvit ifrågasatt genom regeringens förslag att under nästkommande statsreglering öka bränvinstillverkningsafgiften med 2 öre på litern, hvarigenom 500,000 kronor beräknats inflyta, samt sedermera vidare under en tid af tio år ända till 10 öre på litern, motsvarande en höjning till 1,30 öre på kannan, hvarigenom slutligen, äfven med ett antaget ganska lågt tillverkningsbelopp, 3,500,000 kronor beräknats skola inflyta.

Såsom skäl för denna åtgärd finnes uti statsrådsprotokollets inkomstberäkning i statsregleringspropositionen bland annat angifvet, att regeringen icke velat acceptera den af skatteregleringskomitén föreslagna delvisa öfverflyttningen af bränvinsförsäljningsmedlen till statsverket, att den icke ansett lämpligt fylla den härigenom uppkomna bristen genom ytterligare anlitage af den direkta inkomstskatten, och att den förmodat förhöjningen i tillverkningsafgiften ej så mycket skola drabba förbrukaren, som icke mera försäljaren i parti m. m., hvarföre regeringen ej heller för närvarande velat föreslå någon förändring i afseende på försäljningslagen, utan i stället ifrågasatt nysnämnda förhöjning af tillverkningsafgiften.

Utän att för tillfället vilja ingå i någon slags granskning af dessa åsikter, vill jag blott nämna, att jag ej kan dela dem, utan måste anse lämpligare, att försäljningsafgiften åtminstone delvis öfverflyttas till statsverket, och att, om ej detta sker, inkomstskatten hellre bör anlitas än tillverkningsafgiftens förhöjning, hvilken sistnämnda åtgärd enligt min uppfattning sannolikt på ett eller annat sätt slutligen dock alltid måste drabba förbrukaren.

Inträffar detta, då uppkommer den obilligheten, att de obemedlade klasserna, redan förut utsatta för flere förhöjningar, ytterligare komma att drabbas af sådane och deraf följande högre pris på varan. Detta måste synas så mycket obilligare, som de bemedlade klasserna icke under den senast förflutna tiden varit utsatta för likartade förhöjningar å de utifrån införda viner och spirituosa, som af dem företrädesvis förtäras, samt ej heller af dylika förhöjningar kunna drabbas under den tid af tio år, som den franska handelstraktaten varar.

Skulle det deremot visa sig, att de obemedlade klasserna försöka undandra sig följderna af den föreslagna förhöjningen genom en minskad förbrukning, då vinner statsverket icke den med åtgärden åsyftade tillökningen i statsinkomster. Att sådant kan komma att inträffa, ådagalägger erfarenheten under den senast förflutna tiden, hvarigenom framgår, att förbrukningen ständigt minskats, i den mån priset på varan öfver ett visst belopp blifvit förhöjdt. Från och med år 1855, då den nya bränvinslagstiftningen först tillämpades, till och med år 1874 ökades tillverkningen med åtskilliga vaxlingar efter goda och dåliga år, från 11,444,000 kannor till 17,876,000 kannor. Sistnämnda år infördes af enskild person dessutom 3,133,000 kannor, hvilka torde kunna fördelas på de tvenne följande årens förbrukning. Sedermera tillverkades

år 1875	kannor 19,330,000
» 1876	» 19,525,000
» 1877	» 16,442,000
» 1878	» 16,440,000
» 1879	» 13,763,000
» 1880	» 15,170,000
» 1881	» 16,447,000
» 1882	» 13,457,919.

Men hvad de båda sistnämnda åren beträffar är att märka, det år 1881 en export af 2,560,000 kannor och år 1882 af 470,000 kannor egde rum. Resultatet blir då, att, under det åren 1875 och 1876 en verklig förbrukning af 20 till 21 millioner kannor förekom, samma förbrukning år 1881 hade nedgått till knappa 14 millioner kannor och år 1882 till knappa 13 millioner, hvadan äfven Statskontoret med afseende på nästkommande års statsreglering föreslagit, att förbrukningen under detta år blott skulle beräknas till 12,900,000 kannor. Denna minskning i förbrukningen är så mycket betydelsefullare, som under tiden inga särdeles dåliga år förekommit, men deremot befolkningen icke obetydligt ökats.

Anser man denna minskning af 8 millioner kannor under 8 år icke såsom en följd af det höjda tillverkningspriset allena, utan äfven såsom resultatet af senare tidens nykterhetssträfvanden, och vill man till nykterhetens vidare befrämjande ytterligare höja tillverkningsafgiften för att minska förbrukningen, då är den af regeringen föreslagna åtgärden otvifvelaktigt särdeles lämplig. Då träder det sedliga syftemålet i förgrunden, och då blir bränvinsmedlens bibehållande vid sitt nuvarande belopp det fördelaktigaste resultat man ur finansiell synpunkt kan påräkna. Men önskar man skaffa statskassan en efter hand inträdande, ökad inkomst af $3\frac{1}{2}$ million kronor, då synes nödvändigt, icke allenast att bibehålla tillverkningsafgiften vid dess nuvarande belopp, utan äfven att må hända sänka den. Det är en ingalunda sällsynt företeelse, att förbrukningsskatter lemna mindre inkomster i den mån de höjas och större inkomster i den mån de sänkas. Inom vår bränvinslagstiftning förefinnas tvenne motsatta sträfvanden, det ena att höja priset å varan för att befrämja nykterheten, det andra att bibehålla eller sänka priset för att skaffa inkomster åt staten eller kommunen. En gång måste man afstå från detta haltande och välja mellan de båda motsatta sträfvandena, hvilka näppeligen kunna förlikas.

Med afseende på den ofvan antydda obilligheten mot de obemedlade folkklasserna skulle man kunna anmärka, att densamma ingalunda inträder under nästkommande statsreglering, emedan enligt regeringens proposition å ena sidan en nedsättning af närmare 1 million — hvartill skyddsafgiftens afskaffande och existensminimums höjande torde kunna beräknas — kommer att ega rum, då å andra sidan den åsyftade höjningen af tillverkningsafgiften för nämnda klasser blott medför en ökad börda af $\frac{1}{2}$ million. Med anledning häraf må dock erinras, att nedsättningen sannolikt blir den enda lättnad i afseende på skatterna till staten, som under den närmast förestående framtiden kommer dessa klasser till del, men att under samma tid genom den ständigt fortgående höjningen af tillverkningsafgiften, om den medför åsyftad verkan, en ökad börda af $3\frac{1}{2}$ million påläggas samma klasser.

Då jag sålunda är öfvertygad om, att en ytterligare höjning af bränvinstillverkningsafgiften är stridande såväl mot en billig hänsyn till de obemedlade klassernas intresse som mot statens sanna fördel i finansiellt hänseende, ber jag vördsamt få föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, det den af regeringen under nästkommande statsreglering ifrågasatta förhöjningen af bränvinstillverkningsafgiften icke må ega rum, utan att, derest det belopp af en half million kronor, som derigenom skulle erhållas, icke genom anslagsnedsättningar kan blifva

obehöfligt, de felande medlen måtte anskaffas ettdera genom bränvinsförsäljningsmedlens delvisa öfverflyttande till statsverket eller också genom ett motsvarande tillägg till 2:dra artikelns bevilning.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 27 Januari 1883.

J. Mankell.